

หนี้นอกระบบ : ปฏิบัติการ และความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ และเจ้าหนี้ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน

เพ็ญญา บำรุงผล^{1*} เทพพร มั่งธานี² และ ธนิต โตดิเทพย์²

(วันที่รับบทความ: 17/7/2566; วันแก้ไขบทความ: 12/10/2566; วันตอบรับบทความ: 20/10/2566)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน 2) เพื่อศึกษาระบบปฏิบัติการระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ นอกระบบรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องของลูกหนี้ 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ นอกระบบในบริบทที่ไม่เป็นทางการ และ 4) แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิต และเครือข่ายสังคม เพื่อลดปัญหาภาวะหนี้ นอกระบบ ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหนี้ที่สินเชื่อโครงการประชาชน ธนาคารออมสิน สาขาหนองมน จำนวน 2 คน และผู้ประกอบการ ร้านค้าบริเวณชายหาดบางแสน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เจ้าหนี้ นอกระบบโดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนา วิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยภูมิหลังของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเป็นเจ้าของคนเดียว มาจากการ เริ่มต้นด้วยตนเองและดำเนินการมากกว่า 30 ปี สาเหตุที่เป็นหนี้ นอกระบบ เพราะต้องรับผิดชอบหลักใน ครอบครัว ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย 2) ระบบปฏิบัติของเจ้าหนี้ นอกระบบ จะให้ลูกหนี้ผ่อนส่งทั้งต้น และดอกเบี้ยเป็นรายวัน โดยลูกหนี้ต้องผ่อนส่งรายวันตามข้อตกลง และหากลูกหนี้ไม่มีปัญหาในการผ่อนส่ง เจ้าหนี้จะให้ลูกหนี้กู้ต่อเนื่องได้ต่อไป 3) ความสัมพันธ์ของเจ้าหนี้กับลูกหนี้ จะมีทั้งเจ้าหนี้เงินกู้ นอกระบบ และ เจ้าหนี้ขายสินค้าเงินเชื่อ และ 4) แนวทางช่วยลดภาระการก่อหนี้ นอกระบบ คือ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ สร้าง ประวัติทางการเงินที่ดี เพื่อสามารถกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชนได้ และการจัดตั้งเป็นกองทุนชุมชน ผู้ประกอบการ โดยรับฝาก และผ่อนเงินกู้แบบรายวัน รวมถึงการจัดทีมงานช่วยสร้างระบบการขายผ่านออนไลน์ เพื่อเพิ่มยอดขายได้ทางหนึ่ง ทั้งนี้ปัญหาการกู้เงินนอกระบบคงแก้ไขยาก เนื่องจากลูกหนี้เคยชินกับวิถีชีวิตการ กู้เงินนอกระบบ ซึ่งต้องการได้รับเงินก้อน และยินยอมผ่อนส่งเงินต้นและดอกเบี้ยแบบรายวันให้กับเจ้าหนี้ต่อไป

คำสำคัญ: หนี้ นอกระบบ เจ้าหนี้ นอกระบบ ลูกหนี้ นอกระบบ เครือข่ายทางสังคม

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ประจำภาควิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 095-469-9447 อีเมล: pennapha.bum@gmail.com

Informal Debt: The Operations and Relationships between Debtors and Creditors of Entrepreneurs at Bangsaen Beach

Pennapa Bumrungpol^{1*} Thepporn Mungthane² and Tanit Toaditp²

(Received: 17/7/2023; Revised: 12/10/2023; Accepted: 20/10/2023)

Abstract

The objectives of this study were to (1) study the background, lifestyle and social network which effectuate the informal debt of entrepreneurs in Bangsaen Beach, (2) to study the operations between the creditors and debtors including relatives and family, (3) to analyze social relationships between the creditors and debtors, and (4) to perceive guidance to enhance the quality of their life and social network and diminish the informal debt issues of entrepreneurs in Bangsaen Beach. The tool used in this study was documentary research analyzed with secondary source and interview. The key informants were overall 22 people as follows: 2 loan officers of “People Bank Project” of Government Savings Bank (GSB) in Nongmon Branch, and 20 entrepreneurs in Bangsaen Beach.

The results revealed that (1) most of the entrepreneurs in Bang Saen have solely operated their own company over 30 years. Besides, they necessitate getting into debt as insufficient income to provide their family. (2) In the process of being in informal debt, the debtors were required to pay by installment including compound interest and principal day by day. Provided that the debtors proceed consecutively with the installment plan without lateness and procrastination, the creditors will approve of their later loan. (3) The relationships between the debtors and creditors were categorized as follows: the informal loan payable debtor and the credit sales payable debtor. (4) Guidance to diminish the informal debt issues is to ameliorate financial statement of the entrepreneurs for loaning in “People Bank Project”, and institute community fund of the entrepreneurs receiving the deposit and day-by-day installment and appoint the sales marketing team to bolster up the sales figures via online channels. Nevertheless, the informal debt issues might be arduous to be solved; the debtors are accustomed to being in debt.

Keywords: Informal debt, Informal Creditors, Informal Debtors, Social Network

¹ Student, Philosophy of Doctoral Thai Study Programs, Faculty of Humanities and Social Sciences Burapha University

² Lecturer, Thai Study Programs, Faculty of Humanities and Social Sciences Burapha University

* Corresponding Author, Tel. 095-469-9447 e-mail: pennapha.bum@gmail.com

1. บทนำ

สังคมในแต่ละสังคมมีความหลากหลายแตกต่างกันตามภูมิภาคของประเทศ จึงเห็นได้ว่าประชาชนที่อยู่ในชุมชนหรือสภาพแวดล้อมเดียวกันมักจะมีวิถีชีวิตคล้าย ๆ กัน เพราะคนในชุมชนมีการเรียนรู้ และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ แต่ในพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ จะมีวิถีดำเนินชีวิตที่แตกต่างออกไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สังคมในแต่ละพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่แตกต่างกัน (ณัฐชยาภรณ์ ธาตุมณี, 2559) ถึงแม้ว่าคนในสังคมจะมีความแตกต่างกัน แต่จะมีการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกันทำกิจกรรมกันในสังคม ซึ่งในแต่ละคนอาจมีความสามารถในการทำกิจกรรมที่ต่างกัน ซึ่งเกิดจากรายได้ และภาระค่าใช้จ่ายที่ต่างกัน โดยบางคนที่ไม่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายนั้นได้ อาจเลือกที่จะกู้ยืมเงินอย่างง่าย โดยที่ไม่ต้องใช้คนค้ำประกัน แต่ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยสูง ซึ่งเราจะเห็นสังคมไทยเกิดปัญหานี้จนกระบบกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทยทำให้ปัญหานี้จนกระบบเป็นปัญหาที่น่าสนใจในการศึกษาอย่างมาก (กฤตกร จินดาวัฒน์, 2560)

สำหรับพื้นที่หาดบางแสน พบว่าคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน จะมีความแตกต่างกันตามปัจจัยภูมิหลัง และวิถีชีวิตที่ต่างกัน แต่สามารถร่วมกันสร้างเครือข่ายทางสังคมได้ ความแตกต่างหนึ่งพบ คือ สภาพทางการเงินของผู้ประกอบการที่ เนื่องจากผู้ประกอบการแต่ละประเภทมีรายได้ และมีภาระค่าใช้จ่ายที่ต่างกัน โดยบางส่วนที่มีรายได้น้อยแต่ดำเนินชีวิตเทียบเท่ากับผู้มีรายได้มาก จะส่งผลให้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการประกอบการ ทำให้เลือกใช้วิธีการกู้เงินนอกระบบ ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (2564) กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการเป็นหนี้ของผู้ประกอบการที่เกิดขึ้น คือ มีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการประกอบการจึงทำให้เกิดตัดสินใจไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เพราะลูกหนี้สามารถทำการตกลงกับเจ้าหนี้ได้ทันทีที่ต้องการเงิน ทั้งนี้จากการศึกษาวิธีการของเจ้าหนี้ที่ใช้นอกระบบที่ใช้กันและเป็นปัญหาในปัจจุบันอย่างมาก คือ เจ้าหนี้ที่เป็นนายทุนเงินกู้ที่มีมักจะสนใจให้ลูกหนี้ได้เข้าถึงเงินกู้ได้ง่าย แต่จะคิดดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ลูกหนี้มักจะถูกข่มขู่ หรือคุกคามเพื่อบังคับให้คืนเงิน

ทั้งนี้จากการศึกษาปัญหาการเป็นหนี้ของระบบของลูกหนี้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าลูกหนี้มักเป็นผู้ถูกระทำจากเจ้าหนี้อย่างไม่เป็นธรรม รวมไปถึงการเป็นหนี้ของระบบมีการเลียนแบบพฤติกรรมมาจากบรรพบุรุษที่มีภูมิหลัง และเครือข่ายทางสังคมที่อยู่ในวงจรรหนี้ของระบบต่อเนื่องกันมา ดังที่ งานวิจัยของ Zhou, Wu, and Luo (2007) พบว่า เครือข่ายทางสังคมมีความสัมพันธ์กับปัญหาการดำรงชีวิตที่ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ จำเป็นต้องศึกษา ปัจจัยภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดหนี้ของระบบ ซึ่งสามารถนำผลการศึกษานี้ไปกำหนดโมเดลที่ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมวิถีชีวิต และเครือข่ายสังคม หรืออาจจะหาวิธีที่ช่วยลดปัญหาลักษณะหนี้ของระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรีได้ ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกของผู้วิจัยที่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมถึงการสังเกต และการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ประกอบการบริเวณชายหาดบางแสน มีปัญหาการกู้เงินนอกระบบ ประมาณการมากกว่าร้อยละ 50 โดยเกิดจากสาเหตุสำคัญคือ มีรายจ่ายของครอบครัวมากกว่ารายรับ รวมถึงมีพฤติกรรมการใช้เงินที่ไม่ถูกต้องจากหลายสาเหตุ ดังนี้ มีการใช้จ่ายเงินเกินความจำเป็น พฤติกรรมชอบเล่นการพนัน ชอบดื่มสุรา ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมของกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าบริเวณชายหาดบางแสน ซึ่งมีจำนวนมากที่อยู่ในสัดส่วนคนจน และมีการกู้เงินนอกระบบ โดยอาจจะเกิดจากวิถีชีวิตตามภูมิหลัง ในบางส่วนไม่มีทางเลือกในวิถีชีวิตของตนเอง เนื่องจากสืบทอดการค้าขายจากคนรุ่นก่อน ซึ่งในประเด็นนี้การเกิดภาวะหนี้ของระบบ อาจเกิดจากภูมิหลังของยอดชายในอดีต

ถึงปัจจุบันที่ไม่ดี จึงไม่มีทางเลือกในอาชีพ และต้องรับอาชีพต่อจากบรรพบุรุษ หรือคนรุ่นก่อน จึงอาจเป็นสาเหตุในการเป็นหนี้นอกระบบ ที่อาจจะสืบทอดการเป็นหนี้ครัวเรือนจากรุ่นสู่รุ่น (บุษฎี แววศักดิ์ และธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2556)

จากการศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ปัจจัยภูมิหลัง วิถีชีวิตและเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้นอกระบบ ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน ทั้งนี้เพื่อศึกษา หนี้นอกระบบ : ปฏิบัติการและความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน โดยศึกษาระบบปฏิบัติระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลูกหนี้และเจ้าหนี้ในบริบทที่ไม่เป็นทางการของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตและเครือข่ายสังคม เพื่อลดปัญหาภาวะหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน
- 2.2 เพื่อศึกษาระบบปฏิบัติระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ในระบบรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องของลูกหนี้
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ในระบบไม่เป็นทางการ
- 2.4 แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิต และเครือข่ายสังคม เพื่อลดปัญหาภาวะหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 ทราบถึงปัจจัยภูมิหลัง ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคม ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้นอกระบบ
- 3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภูมิหลังของผู้ประกอบการ ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการสร้างนิสัยวินัยทางการเงิน ในแนวทางวิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคม ที่ไม่ก่อให้เกิดหนี้นอกระบบ ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน
- 3.3 ทราบถึงระบบปฏิบัติและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ลูกหนี้ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการ ในพื้นที่ชายหาดบางแสน ที่ได้รับจากเจ้าหนี้ในระบบ
- 3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระบบปฏิบัติ และความสัมพันธ์ทางสังคมของลูกหนี้และเจ้าหนี้ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการเกิดหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการ ในพื้นที่ชายหาดบางแสน ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการลดปัญหาหนี้นอกระบบที่ผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน เผชิญอย่างไม่เป็นธรรม
- 3.5 แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิต และเครือข่ายสังคม เพื่อลดปัญหาภาวะหนี้นอกระบบ ของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี

3.6 นำข้อมูลไปใช้ในการสร้างโมเดลเพื่อเสนอให้กับกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองแสนสุข ที่จะนำแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน ทั้งระยะสั้น และระยะยาวแบบยั่งยืนได้

4. การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นความรู้พื้นฐานได้ 6 หัวข้อ คือ 1) ปัจจัยภูมิหลังของผู้ประกอบการ ศึกษาจากงานวิจัยของ ขวัญปลั่งสร จานทอง (2557, หน้า 126-128) โดยมีประเด็นที่ศึกษา ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน อายุกิจการ และ ขนาดของกิจการ 2) วิถีชีวิตของผู้ประกอบการร้านค้า ประยุกต์จากการศึกษางานวิจัยของสุวิทย์ ธีรศาสตร์ (2563, หน้า 216-218) ปิยะธิดานาคะเกษียร และ ฤดี ปุ๋งบางกะดี (2556, หน้า 110-111) ประกอบด้วย การดูแลรับผิดชอบครอบครัว สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ การเลือกใช้สินค้า หรือบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การดำเนินอาชีพของผู้ประกอบการร้านค้าในแต่ละวัน วิถีชีวิตประจำวันที่ต้องรับผิดชอบทำ ลักษณะของลูกค้าที่ใช้บริการ 3) ภาพรวมของการเป็นผู้ประกอบการร้านค้า ประยุกต์จากการศึกษางานวิจัยของ สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (2563, หน้า 220 – 221) ดังนี้ อาชีพก่อนที่จะประกอบการค้าขาย ระยะเวลาที่ทำอาชีพเดิม อาชีพอื่นที่ทำควบคู่กับการประกอบการร้านค้าในปัจจุบัน สาเหตุที่เลือกอาชีพเป็นผู้ประกอบการร้านค้า ระยะเวลาที่เป็นผู้ประกอบการร้านค้าในปัจจุบัน ประเภทของการประกอบการ เงินทุนและที่มาของแหล่งเงินทุน ยอดขายและกำไรต่อวัน ค่าเช่าและพื้นที่ขาย ที่มาของสินค้า ระยะทางในการเดินทางจากที่พักมายังร้านค้า เวลาเริ่มเปิดร้านและปิดร้าน สภาพภาพของที่พักอาศัย และความพอใจในความยั่งยืนของอาชีพ 4) หนี้นอกระบบ ศึกษาสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ ไม่สามารถเข้าถึงสถาบันการเงินในระบบได้ ขาดการวางแผนจัดการทางการเงินของตนเอง มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการอุปโภคบริโภค มีพฤติกรรมการใช้เงินเกินตัว จ่ายค่ารักษาพยาบาลของตนเอง/ บุคคลในครอบครัว ค่าเล่าเรียนลูก ลงทุนในกิจการ ขำระหนี้เดิม ค่าประกันให้บุคคลอื่น การพนัน อบายมุข นำไปซื้อยานพาหนะ นำไปใช้เพื่อที่อยู่อาศัย และนำไปใช้คืนเงินกู้รายอื่น 5) ระบบปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทำกับลูกหนี้ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยประยุกต์จากการศึกษา แนวคิดของ Marin and Wellman (อ้างใน รุจเรชา วิทยายุทธภูมิ, 2557) สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล (2557, หน้า 26-31) และ อุมาพร แพรประเสริฐ และ จักรินทร์ พลอยสีสวย (2564) ประกอบด้วย การตัดสินใจของลูกหนี้นอกระบบ โดยผ่านระบบปฏิบัติที่ผู้กู้ติดต่อขอกู้ หรือมีคนกลางที่ลูกหนี้รู้จัก หรือเป็นตัวแทนของฝ่ายเจ้าหนี้เป็นฝ่ายเสนอการให้กู้นอกระบบกับลูกหนี้ ซึ่งเมื่อลูกหนี้ตัดสินใจกู้ นอกระบบจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางสังคมของลูกหนี้และเจ้าหนี้ 6) การพัฒนาเครือข่ายทางสังคม ผู้วิจัยประยุกต์จากงานวิจัยของ Kristiansen (2004) Chen, et al. (2007) Zhou, et al. (2007) และขวัญปลั่งสร จานทอง (2557, หน้า 131-132) ประกอบด้วย การสร้างองค์ความรู้ในการประกอบธุรกิจ การสร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับธุรกิจ การดำเนินธุรกิจอย่างทันสมัย การสร้างอำนาจในการต่อรอง และการจัดสร้างแหล่งกระจายข่าวสารของธุรกิจ

5. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้แบบโครงสร้างนิยม (Constructivism) ซึ่งเป็นการแสวงหาความจริงโดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ของผู้ประกอบการร้านค้าชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี โดยมีแนวคิดความเชื่อพื้นฐาน

ของกระบวนการทัศน์แบบโครงสร้างนิยม มีการทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ทราบถึงปรากฏการณ์อย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยใช้วิธีวิทยาที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้วิจัยในฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่สิ่งที่ถูกวิจัยและผู้ที่ถูกวิจัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลเชิงคุณภาพหลายแบบ และมีการออกแบบวิธีการวิจัยที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจคุณภาพเครื่องมือ จากนั้นนำไปศึกษาภาคสนาม โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จำนวน 22 คน ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งเป็น เจ้าหน้าที่ที่สันทัดโครงการประชาชน ณาการออมสิน สาขาหนองมน จำนวน 2 คน และคัดเลือกจากผู้ประกอบการขายหัตถบางแสนที่มีความคุ้นเคยส่วนตัวกับผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 20 คน โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการนี้จะไม่ระบุชื่อ และรายละเอียดของการประกอบการของลูกหนี้ เพื่อความปลอดภัยของลูกหนี้ ในส่วนของจำนวนที่เลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล และในส่วนของกรณีวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการตรวจสอบความหมาย ความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมือน และความแตกต่างโดยนำข้อมูลที่ได้จากวิธีการข้างต้นมาตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล (methodological triangulation) โดยตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร การเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การสังเกตและการสัมภาษณ์ นำมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) เกี่ยวกับปัจจัย ภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ขายหัตถบางแสน จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการส่งเสริมคุณภาพชีวิต วัฒนธรรมการบริโภค โลกทัศน์ และวิถีคิด ในส่วนของเจ้าหน้าที่สันทัดโครงการประชาชน จะดำเนินการสัมภาษณ์ภายหลังจากที่ได้ข้อสรุปแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ โดยเข้าสู่โครงการธนาคารประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามและอภิปรายผลการศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยต่อไป

6. ผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยภูมิหลัง วิถีชีวิต และเครือข่ายทางสังคมที่ก่อให้เกิดหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ขายหัตถบางแสน พบว่า 1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 51-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา เปิดดำเนินการมากกว่า 30 ปี โดยเป็นเจ้าของคนเดียวที่บุกเบิกการเป็นผู้ประกอบการนี้ด้วยตนเอง โดยชำระค่าภาษีกับเทศบาลปีละ 1,200-1,900 บาท โดยมีวิถีชีวิตที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้นอกระบบ เพราะเป็นผู้รับผิดชอบหลักของครอบครัว โดยมีรายจ่ายในครอบครัวเดือนละ 10,000-50,000 บาท และสาเหตุที่เป็นหนี้นอกระบบเนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และส่วนหนึ่งที่ได้รับข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ได้กู้เงินนอกระบบ ให้ข้อมูลว่า คนที่กู้เงินนอกระบบบางส่วนมีพฤติกรรมการใช้เงินที่ไม่ถูกต้อง เช่น เล่นการพนัน ต้มสุรา จึงเลือกกู้เงินนอกระบบ ในส่วนของเครือข่ายทางสังคมของผู้ประกอบการที่เป็นหนี้นอกระบบ มักจะรวมกลุ่ม และแนะนำบอกต่อให้ไปกู้เงินนอกระบบกับเจ้าหน้าที่รู้จัก 2) วิถีชีวิตผู้ประกอบการ ที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้นอกระบบ เนื่องจากต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลักของครอบครัว รวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์โควิด ถูกสั่งปิดร้านทำให้ขาดรายได้ ส่งผลให้ขาดเงินใช้จ่ายในครอบครัว และยังพบเจอปัญหาหนี้สินเต็มสะสมมาตลอด เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จึงเลือกกู้เงินนอกระบบ รวมถึงบางส่วนยังมีพฤติกรรมการใช้เงินที่ไม่ถูกต้อง การอยู่อาศัยในบ้านอยู่รวมกันทั้งครอบครัว โดยบางส่วนเป็นบ้านตนเอง และบางส่วนเป็นบ้านเช่าที่ไม่ไกลจากหัตถบางแสน เพราะสามารถเดินทางมาได้สะดวก 3) หน้าที่ในครอบครัวของ

ผู้ประกอบการ คือต้องดูแลรับผิดชอบทั้งตนเองและคนในครอบครัวรวมประมาณ 2-6 คน ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ประมาณเดือนละ 10,000 – 50,000 บาท 4) แนวทางในการเลือกซื้อของใช้ส่วนตัว ส่วนใหญ่เลือกซื้อของใช้ใน บ้านจากร้านมินิมาร์ทและร้านโชห่วยใกล้บ้าน โดยจะซื้อเมื่อของใช้หมด ซื้อทีละชิ้น จำนวนเงินที่ซื้อต่อครั้ง ประมาณ 100-200 บาท ในส่วนของการเลือกซื้อสินค้ามาใช้จำหน่ายหรือให้บริการในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่เลือกซื้อตามร้านทั่วไป โดยซื้อเป็นเงินสด และซื้อทีละน้อยๆ แค่อุปโภคหรือพอกขายเท่านั้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้เดินทางตามความจำเป็น จะใช้มอเตอร์ไซด์ส่วนตัวหรือมอเตอร์ไซด์ พ่วงข้าง 5) การดำเนินอาชีพของผู้ประกอบการร้านค้าในแต่ละวัน ต้องประสบปัญหาเรื่องเงินที่เกิดจากรายรับไม่ เพียงพอกับรายจ่าย จึงต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้จ่ายในครอบครัว โดยจะกู้แบบต่อเนื่อง (เมื่อส่งครบแล้ว จะกู้ต่อทันที) มียอดเงินกู้นอกระบบ ประมาณ 5,000 - 30,000 บาท โดยจะเลือกผ่อนชำระทั้งต้นและดอกเป็นรายวัน เมื่อผ่อนหมดจะกู้ต่อเนื่องต่อไปเรื่อย ๆ 6) ลักษณะ/ ประเภทของลูกค้าที่ใช้บริการ เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มลูกค้า ที่มาใช้บริการทุกเพศ ทุกช่วงวัย รวมไปถึงกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มครอบครัว/ กลุ่มเพื่อน 7) แนวทางวิถีชีวิตที่ คาดการณ์ไว้ว่าจะช่วยลดภาระการก่อกั้นนอกระบบ เป็นไปได้ยากเพราะเห็นว่าการกู้เงินนอกระบบทำให้มีเงิน ก้อนไว้ใช้จ่ายหมุนเวียน โดยยินยอมเสียดอกเบี้ยและผ่อนชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นรายวัน เมื่อผ่อนชำระ หมดจะกู้ต่อเนื่องทันที แต่หากจะช่วยลดภาระหนี้ลงได้ คือ ถ้าหากขายของดีขึ้นจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เห็นว่าถ้าหากมีผู้ดำเนินการช่วยผู้ประกอบการในการขายผ่านออนไลน์ น่าจะช่วยเพิ่มยอดขาย หรือทำให้มี รายได้เพิ่มขึ้น และ 8) การจัดตั้งเป็นเครือข่ายทางสังคม มีผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจที่ต้องการ ให้มีการตั้งชมรมหรือสหกรณ์ที่ให้ผู้ประกอบการขายหาตลาดบางแสน ดังเช่นข้อมูลที่ว่า “สนใจการตั้งชมรมที่ สามารถฝากเงินในระบบคล้ายแชร์โดยเรียกเก็บเงินเป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์ และมีคนกลางหรือส่วนกลางเข้า มาควบคุมระบบที่มีความน่าเชื่อถือ” ถ้ามีระบบนี้ น่าจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีเงินเก็บหรือลดปัญหาหนี้ใน อนาคตได้

สรุปผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระบบปฏิบัติระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้นอกระบบรวมทั้งผู้ที่ เกี่ยวข้องของลูกหนี้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้นอกระบบ ส่วนใหญ่จะรู้จักมานานเนื่องจากมี การกู้เงินนอกระบบแบบต่อเนื่อง โดยการกู้ยืมแบบไม่ต้องใช้เอกสารสัญญาใด ๆ แต่ใช้ความคุ้นเคยในการให้กู้ที่ ทำ กันจนชิน โดยมีการผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ย เมื่อผ่อนส่งของเก่าหมด ลูกหนี้จะกู้เงินรอบใหม่ทันที ในส่วน ของการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าดอกเบี้ยปกติ ส่วนใหญ่เจ้าหนี้จะให้ลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการฯ กู้เงินและผ่อน ชำระรวมดอกเบี้ยเป็นรายวัน ดังเช่นข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ถึงจำนวนเงินกู้และการผ่อนชำระรายวัน พบว่า การกู้เงินกับแขก “บัง” ยอดเงินต้นที่ได้รับ คือ 5,000 บาท โดยจะกำหนดผ่อนส่งวันละ 250 บาท จำนวนที่ส่งคือ 24 วัน (รวมอัตราผ่อนส่งเท่ากับ 6,000 บาท) โดยเป็นเงินต้น 5,000 บาท และดอกเบี้ย 1,000 บาท (ดอกเบี้ยร้อยละ 20/ 24 วัน) ในส่วนของการทวงถามชำระหนี้ ส่วนใหญ่จะกู้กับแขก ซึ่งสามารถผ่อนผันได้ 2 – 3 วัน โดยที่ไม่ลูกหนี้ถือว่า แต่ถ้าหากกู้เงินกับเจ้าหนี้หมวกกันน็อก ผู้กู้ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่กำหนดให้ ส่งเงินต้นและดอกเบี้ยตามที่ตกลงกันได้เพราะหากไม่ปฏิบัติตามอาจถูกข่มขู่โดยทำให้ลูกหนี้เกิดความบั่นทอน จิตใจได้ ในส่วนทางเลือกที่ภาครัฐจัดให้กู้เงิน อย่างเช่น กู้เงินกับธนาคารออมสิน เสียอัตราดอกเบี้ยถูกตาม กฎหมาย แต่ผู้ประกอบการไม่ให้ความสนใจ เพราะมองว่าเป็นการกู้เงินที่ยุ่งยาก ขั้นตอนเยอะกว่าจะได้เงิน จึง เลือกกู้เงินนอกระบบกับเจ้าหนี้รายเดิม และคาดว่าเจ้าหนี้นอกระบบกับเจ้าหนี้รายเดิมแบบต่อเนื่องตลอดไป

สรุปผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ทางสังคมของลูกหนี้และเจ้าหนี้นอกระบบในบริษัทที่ ไม่เป็นทางการ สรุปได้ดังนี้ 1) เจ้าหนี้ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์กันมาก่อนกับลูกหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้นี้กลุ่มนี้อาจเป็น กลุ่มเครือญาติหรือเพื่อน โดยบางรายที่กู้เงินระยะสั้นกับคนสนิทจะไม่เสียดอกเบี้ยเลย หรืออาจเสียดอกเบี้ยไม่สูง

นัก 2) เจ้าหนี้ที่เป็นนายทุนเงินกู้ เป็นกลุ่มนายทุนที่ทำอาชีพออกเงินกู้โดยตรง ส่วนใหญ่เป็นแขก “บัง” เป็นผู้ที่ทำอาชีพให้เงินกู้กับกลุ่มผู้ประกอบการ บริเวณชายหาดบางแสนมานานกว่า 30 ปี ซึ่งจะคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อ 24 วัน ซึ่งส่วนใหญ่ที่ผู้ประกอบการชายหาดบางแสนจะเลือกกู้เงินนอกระบบกับกลุ่มนายทุนในพื้นที่ โดยกลุ่มนี้ลูกหนี้และเจ้าหนี้จะเคยรู้จักกันมาก่อน โดยเจ้าหนี้จะมีที่อยู่อาศัย หรือเคยอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ใกล้กับกลุ่มลูกหนี้ แต่บางส่วนจะเลือกกู้เงินนอกระบบกับกลุ่มนายทุนที่มาจากพื้นที่อื่น โดยกลุ่มนี้ลูกหนี้และเจ้าหนี้จะไม่เคยมีเครือข่ายความสัมพันธ์กันมาก่อน ซึ่งคนทั่วไปมักเรียกว่า แก๊งหมวกกันน็อค ซึ่งจะคิดอัตราดอกเบี้ยและผ่อนส่งเหมือนกันกับนายทุนในพื้นที่ แต่นายทุนนอกพื้นที่ ลูกหนี้ไม่สามารถเลื่อนการส่งได้ นอกจากนั้นยังมีผู้ประกอบการบางส่วนที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า “มีเจ้าหนี้ที่เป็นเจ้าของกิจการสินค้า โดยซื้อของมาขายในสถานประกอบการด้วยเงินเชื่อ โดยจะไปรับสินค้าครั้งใหม่ แต่จ่ายเงินครั้งเก่าที่เชื่อเงินไว้” สำหรับเจ้าหนี้ที่เกิดจากการซื้อเงินเชื่อ ลูกหนี้จะไม่เสียดอกเบี้ย

สรุปผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตและเครือข่ายสังคม เพื่อลดปัญหาภาวะหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี หากพิจารณาในส่วนของทางเลือกกู้เงินนอกระบบหรือการเล่นแชร์ ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่กู้เงินนอกระบบ สรุปได้ว่า การกู้เงินนอกระบบถึงแม้จะเสียดอกเบี้ยแต่สามารถผ่อนส่งได้แบบรายวัน ซึ่งยอมรับได้และไม่ถือเป็นภาระ ในส่วนของการเป็นหนี้ สาเหตุสำคัญซึ่งผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ คือ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ปัญหาเกิดจากขายของไม่ดี เพราะบางช่วงนักท่องเที่ยวมีน้อยทำให้เป็นหนี้นอกระบบ โดยเห็นว่าการขายผ่านออนไลน์ น่าจะเป็นวิธีการเพิ่มยอดขายได้ดี และช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ติดปัญหาที่ทำเพจขายออนไลน์ไม่เป็น ซึ่งหากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยดำเนินการให้ละเอียดมาก และหารายได้เพิ่มโดยการเพิ่มสินค้ามาขายที่ร้าน หรือขายสินค้าอย่างอื่นโดยเดินขาย โดยมองว่าปัญหาการกู้เงินนอกระบบไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะเคยชินกับวิถีชีวิตที่ต้องกู้เงินและผ่อนรายวันให้กับเจ้าหนี้ ในส่วนของผู้ประกอบการที่ไม่กู้เงินนอกระบบ เห็นว่า แนวทางวิถีชีวิตที่คาดการณ์ไว้ว่าจะช่วยลดภาระการก่อหนี้นอกระบบ และคิดว่าจะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ คือ การควบคุมรายจ่ายให้เพียงพอกับรายได้ และควรสร้างประวัติทางการเงินที่ดี เพื่อสามารถกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสินได้ เนื่องจากเสียอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 0.10 โดยเริ่มต้นผ่อนชำระทางการเงินในทุกส่วนให้เป็นผู้มีประวัติทางการเงินที่ดี เช่น การปิดหนี้เครดิตบูโร หรือการปิดหนี้กับหนี้เสียที่เคยทำไว้กับสถาบันการเงินต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ปี หรือเมื่อเริ่มต้นกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชนได้แล้ว ควรผ่อนชำระตามกำหนดให้ครบ เพื่อให้มีประวัติที่ดี และสามารถเข้าถึงการกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชนได้ ซึ่งหากเคยกู้กับธนาคารประชาชน และมีประวัติการส่งที่ดี สามารถกู้เงินได้เพิ่มขึ้น และกู้ต่อเนื่องได้ด้วย

7. อภิปรายผล

สาเหตุที่ผู้ประกอบการ ชายหาดบางแสน เป็นหนี้นอกระบบ เพราะรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงเลือกกู้เงินนอกระบบและผ่อนชำระเงินต้นรวมดอกเบี้ยแบบผ่อนส่งรายวันให้กับเจ้าหนี้ ซึ่งจำเป็นต่องานนอกระบบต่อเนื่อง เพราะทำให้มีเงินก้อนไว้ใช้จ่าย และสามารถผ่อนชำระรายวันได้ ซึ่งเหตุผลนี้ตรงกับข้อมูลของ กฤตกร จินดาวัฒน์ (2560) อธิบายว่า คนในสังคมอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของลักษณะส่วนบุคคล แต่ละคนอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน หรือมีภาระค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน เมื่อมาทำกิจกรรมร่วมกัน อาจส่งผลให้บางคนไม่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายนั้นได้ จึงอาจทำให้ต้องกู้ยืมเงินกับบุคคลในชุมชน หรือบุคคลที่ทำอาชีพให้เงินกู้นอกระบบ ซึ่งจะให้กู้ยืมอย่างง่าย มักไม่ต้องใช้ค้ำประกัน โดยผู้กู้ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยที่สูง และบางส่วนสามารถผ่อนส่งต้นและ

ดอกเบี้ย เราจึงเห็นสังคมไทยเกิดปัญหานั้นนอกระบบกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ ดังนั้นอาจจะเห็นว่าวิธีการแก้ไขปัญหานั้นนอกระบบนั้นทำได้ค่อนข้างยาก แต่ก็ควรจะมีแนวทางปรับทัศนคติของผู้กู้นอกระบบให้มีการวางแผนการใช้จ่ายที่ดีขึ้นได้ ซึ่งผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ ยังพบว่า ผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสนบางส่วนใหญ่ เสนอแนะให้มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มผู้ประกอบการในการส่งเสริมการออมเงิน โดยประยุกต์ใช้จากวิธีการเล่นแชร์ คือ การส่งแบบรายวัน และรายสัปดาห์ โดยมีคนกลางหรือส่วนกลางเข้ามาควบคุมเพื่อให้ระบบการส่งเสริมการออมมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้ประกอบการรู้จักการออมเงินมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการช่วยลดภาระการกู้เงินนอกระบบได้ทางหนึ่ง ทั้งนี้ข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ และคณะ (2559) คือการส่งเสริมประชาชนในทุกกลุ่มอายุให้มีการเรียนรู้วินัยทางการเงิน มีการวางแผนทางการเงิน สามารถจัดทำบัญชีรับ-จ่าย บัญชีครัวเรือน และต้องส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย ในส่วนของชุมชนควรมีการร่วมจัดตั้งแหล่งทุนหรือกองทุนของชุมชนเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน ควรมีการรวมกลุ่มอาชีพเดียวกันเพื่อเพิ่มความสามารถในการต่อรอง การดึงชุมชนเข้ามาร่วมกันช่วยแก้ปัญหาในรูปแบบของการตั้งกลุ่มการเงินขึ้นมาร่วมกันบริหารจัดการโดยการวิเคราะห์สภาพหนี้สินของคนในชุมชน เสาะหาแหล่งการเงินเพื่อนำเงินมาให้ผู้มีหนี้สินนอกระบบกู้ยืมไปใช้ได้ นอกระบบหรือการแปลงสภาพหนี้สินนอกระบบให้กลายเป็นหนี้ในระบบของกลุ่มการเงินที่ตั้งขึ้น จากนั้นจะเป็นการพัฒนาอาชีพให้กับผู้มีหนี้สินให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงเสนอให้มีการทำการขายออนไลน์ให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ รุ่งหล้า (2560) พบว่า ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพราะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือในการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ตามแนวทางการพัฒนาของแต่ละหน่วยงาน และจากการพิจารณาต่อไปเล็งเห็นว่า การสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ดีจะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ จึงเห็นว่าควรนำข้อเสนอแนะของ ขวัญปภัศสร จานทอง (2557) มาประยุกต์ใช้ โดยได้เสนอแนะว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ควรใส่ใจที่จะเพิ่มลักษณะของการมุ่งประกอบการให้มากยิ่งขึ้น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจที่จะสร้างศักยภาพในการมุ่งประกอบการ ให้กับผู้สนใจประกอบธุรกิจเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงเห็นว่า เทศบาลเมืองแสนสุข ควรจัดทีมงานในการสร้างเพจหรือทำแพลตฟอร์มการท่องเที่ยว โดยการประชาสัมพันธ์ร้านค้าของผู้ประกอบการทุกร้านลงไปในเพจ การเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร การขายผ่านออนไลน์ การจูงใจเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางในการขายผ่านระบบออนไลน์ให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงการให้ผู้ประกอบการมีการจัดตั้งเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยการสอนให้ใช้ Facebook, Line, tiktok เพื่อนำไปใช้ประชาสัมพันธ์ร้านค้าของผู้ประกอบการได้อีกทางหนึ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้ และเจ้าหนี้นอกระบบ ส่วนใหญ่จะรู้จักมานานเนื่องจากมีการกู้ยืมนอกระบบแบบต่อเนื่อง พอผ่อนชำระของเก่าหมดก็จะกู้เงินรอบใหม่ทันที เนื่องจากรายรับน้อยกว่ารายจ่าย จึงจำเป็นต้องมีเงินก้อนไว้ใช้จ่าย โดยสามารถผ่อนส่งรายวันทั้งการผ่อนเงินต้นและดอกเบี้ยได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับบทวิเคราะห์ปัญหาสำคัญของหนี้สินนอกระบบของ สุรางค์รัตน์ จำเริญพล (2557) คือ ลูกหนี้ต้องยอมรับสภาพความไม่เป็นธรรมที่เสียดอกเบี้ยอัตราที่สูงมาก แต่ต้องยินยอมเพื่อแลกกับการได้เงินมาในเวลาเร่งด่วน เพราะลูกหนี้มักจะมีรายได้น้อย และมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่มากกว่ารายได้ ทำให้มีเงินใช้จ่ายในครอบครัวไม่เพียงพอ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ในส่วนของคุณสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้นอกระบบที่เกิดขึ้น คือ สามารถผ่อนส่งได้ หรือการของเงินผ่อนส่งบางวัน โดยที่เจ้าหนี้ (บัง) อนุโลมให้ โดยไม่คิดดอกเบี้ย เมื่อพิจารณาข้อค้นพบนี้ เห็นว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2562) พบว่า การกู้ยืมนอกระบบเป็นช่องทางที่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันสามารถ เข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายกว่าในระบบจากของสถาบันการเงิน

ส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ที่ต้องรับภาระดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราสูงกว่าการกู้ในระบบมาก เมื่อพิจารณาต่อไปเห็นว่ายังสอดคล้องกับที่ พิชามณัฐ วรรณชาติ (2561) ได้อธิบายไว้ว่า คนที่เป็นหนี้ มีความเชื่อในการสร้างหนี้ จนกลายเป็นวิถีชีวิตของคน ๆ นั้นไป ซึ่งเกิดจากความคิดไตร่ตรองการเป็นหนี้จากประสบการณ์เดิมของตน หรือของสังคมกลุ่มที่เป็นหนี้เหมือนกัน จนเข้าใจว่า การเป็นหนี้ในระบบเป็นสิ่งปกติ จึงเห็นว่าต้องพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมทางการสร้างหนี้เสียที่ตีในการใช้จ่ายเงิน โดยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการที่ยังกู้เงินในระบบ รู้จักฝึกจิตใจให้สามารถยับยั้งชั่งใจ และมีสติในการใช้จ่ายเงินได้มากขึ้น โดยคนในครอบครัวควรช่วยให้กำลังใจ ในการฝ่าฝืนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการหนี้สินให้ผ่านพ้นไปได้

ระบบปฏิบัติของเจ้าหนี้ออกแบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และระบบปฏิบัติที่ลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ชายหาดบางแสนมีดังนี้ คือ 1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบสูงหลายเท่าตัวมากกว่าดอกเบี้ยปกติ ซึ่งผิดกฎหมายแต่ในความเป็นจริงอัตราโทษของเจ้าหนี้ออกแบบมีไม่มาก และไม่มีการลงโทษอย่างจริงจัง ทั้งนี้การคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2562) พบว่า แหล่งเงินกู้ในระบบส่งผลกระทบต่อลูกหนี้เพราะต้องรับภาระดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่าการกู้ในระบบอย่างมาก ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ยังคงมีการกระทำผิดมาอย่างต่อเนื่องโดยที่ไม่ได้รับการลงโทษทางกฎหมาย ดังที่งานวิจัยของ เศรษฐบุตร อิทธิธรรมวินิจ (2563) พบว่า อัตราโทษสำหรับเจ้าหนี้ออกแบบยังเป็นอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมกับความผิด ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือช่วยเหลือลูกหนี้ ดังที่ได้ศึกษาในงานวิจัยของ Pinitjitsamut, P., & Suwanprasert, W (2022) พบว่า ผู้ที่มีรายได้น้อยจะกู้ได้ไม่มากเพราะไม่มีความสามารถจะหารายได้มาใช้หนี้ ในขณะที่ผู้ที่มีรายได้สูงสามารถกู้หนี้ออกแบบได้ในวงเงินที่มากขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ machine learning ในการค้นหาครัวเรือนที่ควรได้รับการช่วยเหลือ โดยพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐาน เช่น อายุ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ และจังหวัด ในการช่วยคาดการณ์การกู้ยืมหนี้ออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ ดังนั้นการประยุกต์ใช้เครื่องมือ machine learning จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มบุคคลที่มีความน่าจะเป็นที่จะกู้หนี้ออกแบบ รวมถึงลดการใช้ทรัพยากรในการช่วยเหลือครอบครัวที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ

กรณีของผู้ประกอบการที่เป็นลูกหนี้ออกแบบ และเคยประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหนี้เงินกู้ในระบบที่เป็นหมวกกันน็อก แม้ว่าคิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากันกับบ้าง แต่กรณีที่ลูกหนี้ผ่อนผันการผ่อนชำระรายวัน มักจะถูกต่อว่าด้วยถ้อยคำรุนแรง บางทีจะมีการดู ชู และถูกตามถึงบ้าน ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2562) พบว่า เจ้าหนี้ออกแบบมักจะเอาเปรียบลูกหนี้บางรายอาจคิดดอกเบี้ยแบบทบต้นจนทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถชำระคืนได้ อีกทั้งลูกหนี้อาจได้รับการทำร้ายร่างกายจากการทวงหนี้โหด สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาสะสมที่รัฐบาลต้องเข้ามา แก้ไขเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน จากสถานการณ์ และปัญหาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนถึงความรุนแรงของปัญหาลูกหนี้ออกแบบ ทำให้รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากความยากจนเป็นประเทศพัฒนา ประชาชนมีโอกาสดูแลความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม โดยการส่งเสริมให้เข้าถึงบริการทางการเงิน รวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (Microfinance) โดยให้ครัวเรือนมีโอกาสการเข้าถึงแหล่งการให้บริการทางการเงินที่เหมาะสมเท่าเทียม ด้วยต้นทุนที่เป็นธรรม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป ในส่วนของการกู้เงินกับหมวกกันน็อก มักจะมีการทำสัญญาเงินกู้ที่ไม่ระบุยอดเงิน ทั้งนี้ลูกหนี้ยินยอมเนื่องจากมีความต้องการได้เงินมาใช้ในช่วงเวลาเร่งด่วน เมื่อพิจารณาประเด็นนี้เห็นว่ายังสอดคล้องกับข้อมูลของ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (2564) อธิบายเรื่องสัญญาเงินกู้ไว้ว่า เจ้าหนี้บางรายจะฉ้อโกงความร้ายสัญญาเพื่อให้ลูกหนี้เซ็นยินยอมในเอกสารสัญญาต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มปล่อยกู้ โดยจะระบุการยึดทรัพย์ไว้ล่วงหน้า

และจะใช้กลวิธีเพื่อบีบให้ลูกหนี้ตกอยู่ในภาวะผิดนัดชำระหนี้เพื่อให้มีข้ออ้างยึดทรัพย์ จะเห็นได้ว่าเจ้าหนี้นอกระบบมักจะทำการลิดรอนสิทธิ และเอาไรต์เอาเปรียบลูกหนี้ จึงควรแก้ไข้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรนำข้อเสนอแนะของ ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2562) มาประยุกต์ใช้ โดยให้ดำเนินการแก้ไข้ปัญหานี้้นอกระบบ เช่น ภาครัฐควรเร่งปราบปรามเจ้าหนี้นอกระบบอย่างต่อเนื่องจริงจัง รวมทั้งภาคประชาชนต้องช่วยกันเฝ้าระวังการใช้ความรุนแรงในการเรียกเก็บดอกเบี้ยของผู้มีสิทธิพลต่อลูกหนี้นอกระบบ และแจ้งดำเนินคดีกับเจ้าหนี้ที่มีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเครือข่ายความสัมพันธ์ของเจ้าหนี้กับลูกหนี้ในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับกลุ่มคนหรือสังคมของลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการบริเวณชายหาดบางแสน ซึ่งหากมีทางเลือกที่เป็นประโยชน์กับลูกหนี้ คือไม่เสียดอกเบี้ย หรือเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ถูก ลูกหนี้จะเลือกการยืมเงิน หรือซื้อสินค้าเงินเชื่อกับกลุ่มนี้ แต่หากลูกหนี้บางคนที่ไม่มีความทางเลือกเครือข่ายทางสังคมกับเจ้าหนี้ที่รู้จักกันมาก่อน อาจต้องเลือกเจ้าหนี้ที่ตนเองไม่สามารถเลือกทางเลือกได้ แต่จำเป็นต้องใช้เงินจึงเลือกกู้เงินตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นเห็นว่า เจ้าหนี้กับลูกหนี้ ที่มีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่เหมือนกัน จะเป็นลักษณะของการแบ่งประเภทของเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่ตรงกับที่ สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล (2557) อธิบายไว้ว่า เจ้าหนี้ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ของลูกหนี้ ได้แก่ เจ้าหนี้ที่เป็นญาติหรือคนรู้จัก กลุ่มที่ให้อัตราดอกเบี้ยต่ำหรือไม่คิดดอกเบี้ยเลย หรือคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10 ส่วนมากการกู้เงินไม่ค่อยมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ในส่วนของเจ้าหนี้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสังคมกับลูกหนี้ เป็นลักษณะของเจ้าหนี้ที่เป็นนายทุนเงินกู้ มีทั้งนายทุนในพื้นที่ มักจะคิดดอกเบี้ยเงินกู้ตั้งแต่ร้อยละ 5 บาท ถึง 20 บาทต่อครั้ง หรืออาจเป็นลักษณะของ “ดอกลอย” และนายทุนที่มาจากพื้นที่อื่น จะทำการปล่อยเงินกู้ผ่านตัวกลาง เช่น เจ้าหนี้แก๊งหมวกกันน็อก รวมไปถึงเจ้าหนี้ประเภทที่เรียกว่า แยกให้กู้ยืมเงิน หรือในลักษณะของกลุ่มนายทุนปล่อยกู้ในตลาด เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ประกอบการชายหาดบางแสนที่เป็นลูกหนี้นอกระบบ จะเลือกกู้เงินนอกระบบกับ บัง หรือ แยกให้กู้ยืมเงิน รองลงมาเป็นแก๊งหมวกกันน็อก และส่วนน้อยที่กู้ยืมกับญาติหรือคนรู้จัก เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องกับข้อมูลของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2563) อธิบายว่า วัฒนธรรมของผู้ประกอบการชายหาดบางแสนมักจะเลียนแบบพฤติกรรมจากรุ่นของบรรพบุรุษ และจากร้านค้าใกล้เคียงกัน เช่น พ่อแม่ที่เป็นผู้ประกอบการรุ่นก่อน หรือร้านค้าใกล้เคียงมีการกู้เงินนอกระบบ ทำให้เมื่อผู้ประกอบการขาดสภาพคล่องทางการเงิน จะเลือกตัดสินใจกู้เงินนอกระบบ โดยขาดการไตร่ตรอง หรือคิดวิเคราะห์ถึงภาระหนี้สินที่จะเกิดขึ้น โดยลักษณะทั่วไปคือการเรียนรู้จากคนในครอบครัวรุ่นก่อน เช่น ไม่มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (รายจ่าย มากกว่ารายรับ) การขาดออม เมื่อขาดเงินใช้จ่าย จึงเกิดความเคยชินในการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบ โดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่าการอยู่รวมกันจะมีการรวมของกลุ่มคนที่มีความชอบในอบายมุข หรือสิ่งทีก่อให้เกิดการใช้เงินเกินความจำเป็น เช่น การสังสรรค์ดื่มเหล้า ทั้งนี้ได้แนะนำให้ผู้ประกอบการชายหาดบางแสนควรเปลี่ยนแปลงการบริหารรายรับ รายจ่าย ในช่วงที่มีรายรับเพิ่มขึ้น อย่างเช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราเที่ยวด้วยกัน และโครงการเราชนะ ที่ผู้ประกอบการหลายร้านได้ปรับตัวสมัครใช้แอปพลิเคชัน เป้าตุง ช่วงนั้นสามารถเพิ่มรายได้ค่อนข้างมาก แต่ในขณะเดียวกันความเคยชินที่เคยกู้ เมื่อผ่อนชำระหมดทีจะกู้ต่อทันทีโดยไม่คิดถึงความเป็นว่าจะกู้หรือไม่ ทั้งนี้สามารถนำแนวทางแก้ไข้ปัญหาในงานวิจัยของ ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ และคณะ (2559) มาประยุกต์ใช้ โดยมีการร่วมจัดตั้งแหล่งทุนหรือกองทุนของชุมชนเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน ด้านการเงินยามฉุกเฉิน หรือจัดให้มีสวัสดิการ ในการดำรงชีพสำหรับคนในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงาน และการรวมกลุ่มอาชีพเดียวกันเพื่อเพิ่มความสามารถในการต่อรอง ซึ่งวิธีการนี้น่าจะเป็นแนวทางหนึ่งทีช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการที่ต้องการเงินกู้สามารถลดการกู้เงินกับ

เจ้าหน้าที่นอกระบบ โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงเกินไป และเห็นว่า ควรมุ่งเน้นพัฒนาแนวทางการสร้างวัฒนธรรมแนวใหม่โดยผสมผสานกับการสร้างทางวัฒนธรรมแบบเดิมให้นำไปปรับใช้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับเปลี่ยนและเรียนรู้การสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดผลดีกับวิถีชีวิตของตนเองได้ และการสร้างกลุ่มย่อยโดยพัฒนาวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการกลุ่มย่อยนี้สามารถพัฒนาวิถีชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยไม่พึ่งพาการกู้เงินนอกระบบ ลดการสร้างหนี้นอกระบบ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น จะเป็นตัวอย่างที่ดีที่ช่วยให้ผู้ประกอบการรายอื่น พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดวิถีชีวิตที่ดีขึ้นตามตัวอย่างของกลุ่มย่อยนั้น

แนวทางวิถีชีวิตที่คาดการณ์ไว้ว่าจะช่วยลดภาระการก่อหนี้นอกระบบ เห็นว่าควรมี การควบคุมรายจ่าย ให้เพียงพอกับรายได้ และการบันทึกรายรับรายจ่ายเพื่อให้สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะนี้ เห็นว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะลักษณ์ พุทธรังค์ และคณะ (2559) พบว่า ผู้ที่เป็นหนี้นอกระบบเป็นกลุ่มคนที่ไม่มียินัยทางการเงิน และขาดการวางแผนการใช้จ่ายที่ดีให้ถูกต้องเหมาะสม แบบจำลอง การแก้ปัญหาหนี้นอกระบบ เห็นว่าควรส่งเสริมให้ประชาชนในทุกกลุ่มอายุมีการเรียนรู้วินัยทางการเงิน มีการวางแผนทางการเงิน จัดทำบัญชีรับ-จ่าย บัญชีครัวเรือน และต้องส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมค่าใช้จ่าย แต่ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาข้างต้นอาจใช้ไม่ได้ผล ดังที่ สุรางค์รัตน์ จำเริญผล (2557) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า นโยบายการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ยังขาดการบูรณาการในตัวนโยบาย และไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติการเพิ่มศักยภาพของลูกหนี้ (การเพิ่มรายได้) การลดรายจ่ายที่จำเป็น ตลอดจนการหาแนวทางให้กู้เงินในสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงเห็นว่าวิธีการที่นำมาใช้แก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ อาจทำได้เพียงบรรเทาปัญหาหนี้นอกระบบเท่านั้น แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ และไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นอาจต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบหลายวิธีแบบบูรณาการ โดยอาศัยเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่าย และการประเมินผลภายหลังจากที่ได้นำวิธีการแก้ไขปัญหาในแต่ละวิธีมาประยุกต์ใช้ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจจะใช้วิธีที่แตกต่างกันตามลักษณะของผู้ประกอบการขายหาตลาดบางแสนแต่ละคน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

8.1.1 ผู้ประกอบการฯ ควรสร้างประวัติทางการเงินที่ดี เพื่อสามารถกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสินได้ เนื่องจากเสียอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 0.10

8.1.2 ควรจัดตั้งเครือข่ายทางสังคม โดยการให้ความรู้ในวิธีการรวมกลุ่มกันซื้อสินค้าไว้เพื่อจำหน่าย หรืออาจจัดตั้งร้านค้าสหกรณ์ที่ให้ผู้ประกอบการขายหาตลาดบางแสนเข้ามาใช้บริการซื้อสินค้าในราคาถูกและได้รับเงินปันผลคืนด้วย

8.1.3 เทศบาลฯ ควรส่งเสริมช่องทางการขายออนไลน์ โดยจัดหน่วยงานด้านเทคโนโลยีในการสนับสนุนการท่องเที่ยว การนำร้านค้าของผู้ประกอบการบริเวณขายหาตลาดบางแสนเข้าไปสู่เว็บไซต์การท่องเที่ยว ซึ่งหากเทศบาลนำเทคโนโลยี (ออนไลน์) มาใช้จะช่วยส่งผลดีให้กับผู้ประกอบการสามารถมีรายได้จากการประกอบการเพิ่มขึ้นได้ทางหนึ่ง

8.1.4 รัฐบาลควรศึกษาปัญหาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และควรระดมความคิดเห็นจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมาย การเงินการคลัง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบทั้งระบบอย่างยั่งยืน

รวมถึงการผลักดันพระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. 2562 ให้มีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง เช่น กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กลุ่มออมทรัพย์หรือธนาคารชุมชนทำหน้าที่ช่วยเหลือบริการทางการเงินให้กับสมาชิกในชุมชน

8.1.5 ภาครัฐควรเร่งปราบปรามเจ้าหนี้นอกระบบ โดยกำหนดและดำเนินการใช้บทลงโทษทางกฎหมายกับเจ้าหนี้นอกระบบอย่างจริงจัง โดยปรับการกำหนดอัตราโทษที่เจ้าหนี้นอกระบบต้องรับผิดชอบให้เข้มข้นขึ้น เพื่อให้เกิดความกลัวในการคิดอัตราดอกเบี้ยที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด

8.1.6 ควรประยุกต์ใช้เครื่องมือ machine learning ในการค้นหาครัวเรือนที่ควรได้รับการช่วยเหลือ โดยพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐาน เช่น อายุ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ และจังหวัด ในการช่วยคาดการณ์การกู้ยืมหนี้นอกระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ ดังนั้นการประยุกต์ใช้เครื่องมือ machine learning จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มบุคคลที่มีความน่าจะเป็นที่จะกู้หนี้นอกระบบ รวมถึงลดการใช้ทรัพยากรในการช่วยเหลือครอบครัวที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษาครั้งนี้เห็นว่า วิธีการที่จะแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้อย่างยั่งยืน คือ มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการฯ สร้างประวัติทางการเงินที่ดี เพื่อสามารถกู้เงินในโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสินได้ เนื่องจากเสียอัตราดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 0.10 รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมายและการเงิน รวมถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบการชายหาดบางแสน ในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการชายหาดบางแสน มีการจัดตั้งกองทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์หรือธนาคารชุมชนเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการชายหาดบางแสน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือบริการทางการเงินให้กับสมาชิกในชุมชน มีการฝาก ถอน และการกู้เงิน ไม่เกิน 10,000 บาท โดยการกำหนดให้ผ่อนส่งเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นรายวัน ดังนั้น จึงเสนอให้มีการศึกษา การกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติในการจัดตั้งธนาคารชุมชนกลุ่มผู้ประกอบการชายหาดบางแสน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้ในการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหากู้เงินนอกระบบของผู้ประกอบการชายหาดบางแสน ได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกร จินดาวัฒน์. (2560). *ปัญหาหนี้นอกระบบและแนวทางการแก้ไขโดยภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ.
- กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองแสนสุข. (2558). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์เทศบาลเมืองแสนสุข (พ.ศ. 2558-2562)*. ชลบุรี: เทศบาลเมืองแสนสุข.
- ขวัญฤกษ์ จานทอง. (2557). อิทธิพลของปัจจัยภูมิหลัง การมุ่งประกอบการ และเครือข่ายทางสังคม ต่อความสำเร็จทางธุรกิจของ ผู้ประกอบการจังหวัดตราดชลบุรี. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 19 (1), 123-132.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2563). *โครงการวิจัยเรื่อง ประเพณีก่อพระทราย: กระบวนการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมในเทศกาล วันไหลบางแสน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐชยาภรณ์ ธาตุมนี. (2559). *ความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม*. (ออนไลน์). <https://sites.google.com/site/kroonat20206/khwam-hlak-hlay-thang-sangkham-laea-wathnthrrm-khxng-lok>

- บุษฎี แวศักดิ์. (2556). วิถีชีวิตของแม่ค้าบนถนนมาลิโอบโร ประเทศอินโดนีเซียในกระแสโลกาภิวัตน์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. บทความวิจัย เสนอในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4, วันที่ 10 พฤษภาคม 2556. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”*, หน้า 1-2.
- ปิยะธิดา นาคเกษียร และ ถุติ ปุ่บงกะดี. (2556). วิถีชีวิต ปัญหา และความต้องการด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์มอญภายใต้บริบททางสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร. *คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลทหารบก. 14(3), 105-111.*
- ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ และคณะ. (2559). หนี้นอกระบบ: ปัญหาและแนวทางแก้ไขภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. *วารสารคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 20(1), 1-19.*
- พิชามญช์ วรรณชาติ. (2561). โลกทัศน์ในรวมบทกวีนิพนธ์ของโชคชัย. อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 14(1), 151-162.*
- รุจเรขา วิทยารุชฎีกุล. (2557). *การพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายสังคมเพื่อการเพิ่มผลผลิตงานวิจัยในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย. คุชฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- วรเชษฐ์ รุ่งหล้า. (2560). *การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีการผลิตของเกษตรกรในอำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ภายหลังจากประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1. คุชฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.*
- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2562). *สถานการณ์ และการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ. วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวิจัยและข้อมูล สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.*
- สุรางค์รัตน์ จำเนียรพล (2557). *บทวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ :หนี้นอกระบบกับความเป็นธรรมทางสังคม. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ออนไลน์). <http://www.cusri.chula.ac.th/backup/download/cluster6.pdf>*
- สุวิทย์ ชีระศาสตร์. (2563). วิถีชีวิตผู้ค้าตลาดสดอีสานและกรณีแม่ค้าผัก. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 9(1), 210-221.*
- สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน. (2564). *หนี้นอกระบบ แก้ได้! เปิด 3 วิธีพ้นวงจรหนี้นอกระบบ เริ่มต้นได้ด้วยตัวเอง. (ออนไลน์). <https://www.bangkokbiznews.com/business/968591>*
- อุมาพร แพรประเสริฐ และ จักรินทร์ พลอยสีสวย. (2564). *ลูกหนี้นอกระบบ โดดเดี่ยวจริงหรือ?. (ออนไลน์). https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_24May2021.pdf*
- Chen, C. -N., Tzeng, L. -C., Ou, W. -M., & Chang, K. -T. (2007). The relationship among social capital, entrepreneurial orientation, organizational resources and entrepreneurial performance for new ventures. *Contemporary Management Research, 3(3), 213-232.*
- Kristiansen, S. (2004). Social networks and business success: the role of subcultures in an African context. In: *The American Journal of Economics and Sociology, 63(5), 1145-1171.*

- Pinitjitsamut, P., & Suwanprasert, W. (2022). *Informal Loans in Thailand: Stylized Facts and Empirical Analysis (Discussion Paper No. 173)*. Puey Ungphakorn Institute for Economic Research.
- Zhou, L., Wu, W., & Luo, X. (2007). Internationalization and the performance of born-global SMEs: The mediating role of social networks. *Journal of International Business Studies*, 38(4), 673-690.